

TANIŞMA

Acıkmıştı. Yemekle arası pek iyi sayılmazdı aslında. Sıksalıktan ölecekmiş gibi duran zayıflığıyla gurur duyan kızlardan biriydi. Tabii sorsanız bunu inkar edeceği kesindi. Kim, tamamen tarafsız bir gözle, kendisinin farkına varabilirdi ki?

Yemekhaneye inmiş ve sıraya geçmişti. İştahının alışık olmadığı denli yüksek olması, bedenine dalga dalga mutluluk yayıyordu sanki. Yemek yemenin güzelliğini yirmi senelik hayatında ilk defa deneyimleyecek gibiydi. Fakat; yemek sırasında önüne geçmeye yeltenen adamın varlığı, bir anda bütün keyfini kaçırmış, sınırlarını tepesine çıkarmıştı. Emel’de tam bir ‘sıska ve sinirli kadın’ imajı vardı, insanların önyargılarını haklı çıkarmak için Emel’in tavırları kafiydi.

“Sıra var burada! Kör müsün?”

Adam hiç bozuntuya vermeden elindeki tepsisini uzattı. Arkasındaki kadının öfkesi katlanmıştı:

“Sana diyorum!”

Omzu dürtülen adam arkasına dönüp sakince karşılık verdi:

“Duydum, sağır değilim. Ama haklısınız, körüm.”

Kıpkırmızı kesilen kadın başka bir şey söyleyemedi. Sıradakilerin birkaçı kendi aralarında fısıldaştı. Kör olduğunu söyleyen Özgür ise tepsisindekileri dökmeden ilerledi, boş bir masaya yerleşti. Masa boştu, fakat sandalyelerden birinin üzerinde Özgür’ün bastonu yer alıyordu. Bu bastona dokunarak doğru yere geldiğini anlamıştı. Üst katlardan yemekhaneye gelirken kullandığı bastonu, yemek alırken rahat hareket etmek adına oturacağı yere bırakıyordu. Belki birkaç ay sonra okul içerisinde bastonu kullanmayı tamamen bırakabilirdi. İnsanların bastonu görüp de kendisine önyargıyla yaklaşmaları –veya yaklaşmamaları- yerine, biraz zorlanmayı tercih edebilirdi.

Yemeğini alıp masaların olduğu tarafa doğru yönelmiş Emel’in beyninde ‘körüm, kör’ kelimeleri yankılanıyordu. Bir yandan da ‘ne yaptım ben’ sorusunu sorup duruyordu kendisine. Nereden bilebilirdi ki önüne geçen kişinin kör olduğunu? Hem onun bir açıklama yapması gerekmez miydi? İlle kör diye alttan mı alınması gerekiyordu? O da diğerleriyle eşit durumda bir insandı. O halde, bir açıklama yaparak durumunu izah edebilir, sonra sıranın neresine istiyorsa geçebilirdi. Üslubu yanlıştı bir kere. İletişim kurmayı bilmiyordu.

Emel, içini rahatlatmış, kendini haklı çıkarmış olmanın mutluluğuyla yemeğine saldırmıştı.

Özgür ise kaşığını ağzına götürürken her girdiği ortamda durumunu açıklamanın verdiği rahatsızlığı düşünüyordu. Kendisi gibi olanlarla bir aradayken ne iyiydi... Halinden anlayan insanların yanındayken hiçbir sorun yaşamıyordu. Ne vakit ki ‘normal’ insanların arasına karışıyordu, ‘engelsiz’ insanların arasına; işte o zaman sorunların ardı arkası kesilmiyordu. Bir kere o şaşkın bakışları hissediyordu üzerinde, merak dolu ifadeleri tanımak için görmeye ihtiyacı yoktu, daha çocukken annesinin dahi kendisine bakışı böyle olmuştu. İşlerini nasıl olup da halledebildiğini bile anlamıyordu insanlar. Doğuştan yetenek oldu mu sorgulanmaz takdir edilirdi, lakin doğuştan ‘sakatlık’ mevzu bahisse, her detay soru işaretine bezenirdi.

Yemeğinin sonlarına yaklaşmıştı. Masanın üzerindeki sürahiyi ararken birinin yanına geldiğini hissetti. Kafasını çevirdi. Gelen Emel’di ve çevrilen kafanın görmek için çevrildiğini düşündüğünü fark etti, kendi haline güldü. Zaman geçirdikçe, Özgür’ün kulağını gözleri yerine kullanabildiğini, sesinden kendisini tanımak için kafasını yaklaştırdığını öğrenecekti. Henüz bunlar için erkendi.

“Merhaba. Ben az evvelki patavatsızlığım için özür dilemek istedim.”

Elini uzatıp kendini tanıtırken ‘özür dilemek’ tabirine takılmıştı Emel. Bir özür lüden özür dilediğini düşünüyor, aklından geçen kelime nedeniyle kendine kızıyordu. ‘Özür lü’ yerine ‘engelli’ dese... Bu defa da farklılığı olan insanları topyekün engellere maruz bırakan bir zihniyetin destekçisi olacaktı. En iyisi ‘farklılık’ kelimesini kullanmaktı belki. Bunlar kafasında dönerken, kendini tanıtırma sırası karşı tarafa gelmişti bile.

“Ben de Özgür. Memnun oldum.”

Elini sıkmakta olduğu adamın isminin engellerin ötesini hedefleyen manası daha tuhaf hissettirdi kadına. Şimdiye kadar hiç engellilerle teması olmamıştı ki. Vapurda, otobüste işaret

diliyle anlaşılan insanlar görmüştü, bir alışveriş merkezi asansöründe tekerlekli sandalyede birisiyle birkaç cümle konuşmuşluğu vardı; hepsi bundan ibaretti. İlk defa ‘farklılık sahibi’ birisiyle tanışıyor, tokalaşıyor, arkadaş oluyordu.

Emel ağzını açıp bunlardan bahsetmese de, Özgür durumun farkındaydı. Bütün insanların ‘kaynaştırma’ya tabi tutulmaları gerektiğini düşündü bir an. Emel’in şu an yaşadığı durum, en az kendisinin yeni bir ortama girdiğinde yaşadığı durum kadar kötüydü.

Emel’in aklından geçenler çeşitlenmeye devam ediyordu. Ortalama bir insandı, sokaktaki diğerlerinden hiçbir olumlu veya olumsuz farklılığı yoktu. Heteroseksüeldi, orta sınıfa mensuptu, ailesi alelade bir Anadolu ailesiydi, her zaman her yerde ‘çoğunluğun’ bir parçası olmuştu. Ne çok yüksek notlar alıp çok başarılı bir öğrenci olmuştu şimdiye kadar, ne sınıfta kalma tehlikesi yaşamıştı. Yüzüne bakılmayacak bir kadın olmadığı gibi, inanılmaz bir güzelliği, çekiciliği de yoktu. Tam bir ‘ortalama insandı.’ Kimseden farkı, eksigi, fazlası olmayan. Kilosu çoğu insandan eksik sayılabiliirdi belki; ama kilosuna gösterdiği aşırı dikkat de onu sıradanlaştıran ayrıntılardan biriydi.

Özgür kahve almaya gitmeyi teklif ettiğinde itiraz edecek gibi oldu. Vazgeçti sonra. Onu farklı görmemeli, körlüğünün ona engel çıkaracağı düşüncesini bir kenara atmalıydı. Özgür de tanıştığı kadının kendisine ortalamanın üzerinde bir hızla alışıyor olmasına sevinmişti. Kadının sıradanlığı üzerine düşünüp üzülüyor olma halini sezmişti sanki, ona normal-dışı tutumu konusunda aklından geçenleri söyleme gereği duydu:

“Normalde insanlar hemen yardımcı olmaya çalışırlar. Bana herhangi birisi gibi davranabilmene sevindim.”

Emel karşısındakinin herhangi birisi olma çabasına gülümserken, normal insanlardan farkı olmasına içten içe seviniyor olmasının yarattığı ironiye de gülüyordu bir yandan. Kör bir adamın zihninde aydınlanma yaşamasını sağlayabileceğini, kendi gözünü açık tutmasına yardımcı olacağını hiç tahmin etmemişti ki! Bu yeni arkadaşlığın verdiği umutla bekledi kahveleri...

Kahvelerini yudumlayan çiçeği burnunda arkadaşlar okuldan, okudukları bölümlerden, mezun oldukları liselerden, yaşadıkları yerlerden bahsettiler birbirlerine. Fakat elbette herhangi iki kişinin ilk tanışmalarında konuştuklarından daha farklı bir konuları vardı, Özgür bu duruma alışmıştı, kendisine gelecek soruları bekliyordu.

“Doğuştan mı... kör... pardon, yani...”

Emel’in lafı daha fazla gevelemesine izin vermeyen kör adam tamamladı:

“Görme engelli veya kör. Ne fark eder ki? Sonuçta aynı şeyden bahsediyoruz. Evet, doğuştan görmüyorum, hiç görmedim. O nedenle benim için hiçbir zorluğu, başkılığı yok. Zaten başka türlüünü biliyorum ki!”

Olanca samimiyetiyle gülümseyen adama eşlik etti kadın. Mimiklerinin algılanmıyor olduğu düşüncesini aklından çıkarmamaya gayret ediyordu yine de. Ne kadar çok ses kullanırsa, Özgür için o kadar iyi olmalıydı. İletişimini başkalaştırması gerektiğini hissediyordu. Aklına takılan şey ise şu tanımlama meselesiydi. Özür-lü-engelli kelimelerinin kullanımıyla ilgili düşündüklerine benzer bir şeydi belli ki Özgür’ün de kör ve görme engelli kelimeleri arasında ayırım gözetmeyen halinin nedeni.

“Görmeyen, görmez kelimelerini kullanmak da mümkün. Hem içlerinde ‘engel’ de geçmemiş oluyor böylece. Öte taraftan, mesele kelimenin kendisi değil ki, bizim yüklediğimiz anlam.”

Emel soran gözlerle bakmak yerine bir kelimeyle Özgür’ün konuşmasını sürdürmesini istediğini ifade etti:

“Yani?”

“Körleşmek kulağa kötü geliyor değil mi? Körelmek, bir şeyi yapamaz hale gelmek demek. ‘Kör olasıca’ bir beddua; kör talih, talihsizliği anlatıyor aslında; kör bıçak, kesmeyen, yani işlevini yerine getiremeyen, işe yaramayan bir bıçak... Ne var başka?”

Emel ekledi:

“Kör kuyu.”

“Ah, evet, kör kuyu da yine işe yaramayan, su çıkmayan bir kuyu. ‘Körelmiş’ kuyu. Yani

kısacası Emel, körlük demek işe yaramamak, yarım olmak demek. Engelliler için ‘yarım’ da denir ya. Vücudunun bir kısmını kullanamamak yarım kalmak olarak algılanır. Böyle bir durumda, sürekli ‘kör, sağır, özürlü, sakat’ ifadeleri yerine daha az olumsuz çağrışım barındıran kelimeleri seçip kullanmak zorundasınız ki, kalbimizi kırmamış olun.”

Cümlesinin sonunda yine içtenlikle gülümsedi. Emel hiç bu kadar güzel gülen birisi görmediğini düşündü. Bu cümleyi kursa mıydı acaba? Kendi gülüşünü, kendi bedenini hiç görememiş birisi... Nasıl hayalini kurardı ki?

“Hiç bedenini eriyerek sıvılaştı mı senin?”

Karşısındaki kadının duyduğu soru karşısında hayrete düştüğünü anlaması için gözünün görmesi gerekmeyen Özgür, birkaç soru daha ekleyerek ne demek istediğini anlatmaya çalıştı:

“Ya da bedenini buradan başka bir gezegene ışınladın mı? Uçtun mu?”

“Hayır tabii ki. Hiçbirini bilmiyorum. Fakat uçmanın ne olduğunu, ya da ışınlanmanın ne olduğunu biliyorum; sense görmeyi bilmiyorsun. O nedenle görmeye dair bir özlem, hayal kurmazsın. Tamam, anladım.”

Açıklama yapma zahmetinden kurtulan Özgür bugünlük son defa gülümsedi Emel’e. Artık derse çıkması gerekiyordu. Emel, telefon numarasını verip bir şeye ihtiyacı olursa arayabileceğini söyledi. Sonra bunu söylediğine pişman olup toparlamaya çalıştı:

“Ben de bir şeye ihtiyaç duyarsam seni ararım. İhtiyaç dediğime bakma işte... Sohbet etmek de bir ihtiyaç sonuçta.”

Ayrıldılar. Özgür bastonunu açtı, ilerledi ve nihayet Emel’in görüş alanından çıktı. Emel ise sabah okula gelirken dinlediği şarkıyı düşünmeye başlamıştı. Algıda seçicilik bu olsa gerekti, Özgür’le karşılaşmasa hiç fark etmeyeceği bir şeyi fark etmişti: Şarkıda ‘kördüğüm’ ve ‘gördüğüm’ kelimeleri ile uyak yapılmıştı. Gör ve kör arasındaki harf farkına takıldı Emel. Birine ‘kör’ demekle ‘gör’ demek arasındaki ilişkiyi düşündü uzun uzun.

Fiziksel olarak görmeyen öz-gören Özgür’ün göstericiliğinden etkilenmişti, bir dahaki görüşmelerini ipe çekiyordu.